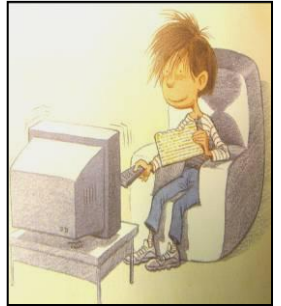

"והגדת לבנה ביום ההוא לאמור"

כנגד ארבעה בנים דברה תורה

משימת הסיפור הבין-דורי אינה משימה פשוטה. המבוגר והצעיר שונים זה מזה, ולא קל להעביר מסר לדור הבא שגדל במציאות אחרת...

החכם והרשע מגיעים לסדר עם מטען רגשי מסוים: זה מגלה עניין וזה מתנכר. **החכם** מתחבר לעולם הערכים ואף מנסה להתעמק בו. **הרשע** מוציא עצמו מעולם הערכים המקובל, אולי מפני שיש לו עולם ערכי אחר.

לעומתם, **התם** מגיע לסדר ללא דעות קדומות ואולי עם מעט סקרנות לגבי הערכים המוצעים, **וזה שאינו יודע לשאול** מגיע עם חוסר ידע ואדישות לגבי השתייכותו לעולם הערכים המקובל...

* **אולי האחריות על חוסר היכולת להבין תלוייה בהורים ובמחנכים?**
 * **ההנחה שמיאמת "והגדת לבנה" היא לייצר שייכות וחיבור לעולם ערכים מסוים - מ' מהבנים דורש יותר מאמץ?**

את פתח לו

על מה בנוי החינוך המקובל בכלל ו"החינוך לערכים" במיוחד? על ההנחה שייתכן שמישהו מבחוץ יהיה ממונה על מה שמתרחש בפנימו של אדם זולתו, ושרצונו של זה יוכל להיות מחייב את רצונו של זה; ושעל ידי לחץ מספיק יוכל אדם אחד להביא אדם אחר לידי-כך שהדבר המבוקש ממנו גם יתקיים בו. האם יש שחר לציפייה זו? האם היא גם מתממשת בפועל באדם, בלי לעוות את טיבו ואת טבעו? זה מצד אחד. ומצד שני: האם מותר לאדם אחד לבוא מבחוץ ולנסות להתערב לו לאדם אחר מפנימו? כגון, לקחת מטרות חיצוניות ולשימן לפניו כאילו הן משאלותיו הפנימיות של הלה? ולשם מה לעשות כך? מי ביקש זאת ובשם מה? (עמ' 21-22)

...
 "אף-על-פי-כן, ולאחר כל הדברים האלה, בין ארבעת המשפטים הקובעים בתמצית כי:

צריך לחנך לערכים וגם אפשר

צריך לחנך לערכים אבל אי אפשר

אפשר לחנך לערכים אבל לא צריך

לא צריך לחנך לערכים וגם אי-אפשר

נראה לפי כל האמור כי המשפט האחרון, ככל שנתלבט בו, ואפילו ככל שנדאב על כך, אומר אמת אנושית.

וככל אמת, אף על פי שהיא מעציבה, היא משחררת ופותחת אופקים" (עמ' 92)

• האם החנכים שלנו מונעים מצולע ערכים כלשהו??

• האם מותר לחנך לערכים? כיצד נדע שאנחנו מחנכים לערכים הנכונים?

• מה לעלי ערכים הנלדדים ערכים שאתם החנכים הניצול מההית?

מה דעתכם - חינוך
ניטרלי או חינוך
צרכי מאבק ואכזר?

האם יצירת רשימת
צרכים קולקטיבית
היא נכונה או ככל
אפשרית?

א.פ. קליינברגר,

1920-2005

עלה מגרמניה, היה
פרופסור לחינוך
באוניברסיטה העברית
ובתל אביב. מהדמויות
הבולטות במחשבת
החינוך למין תקופת
הישוב ובמשך יובל
שנים.

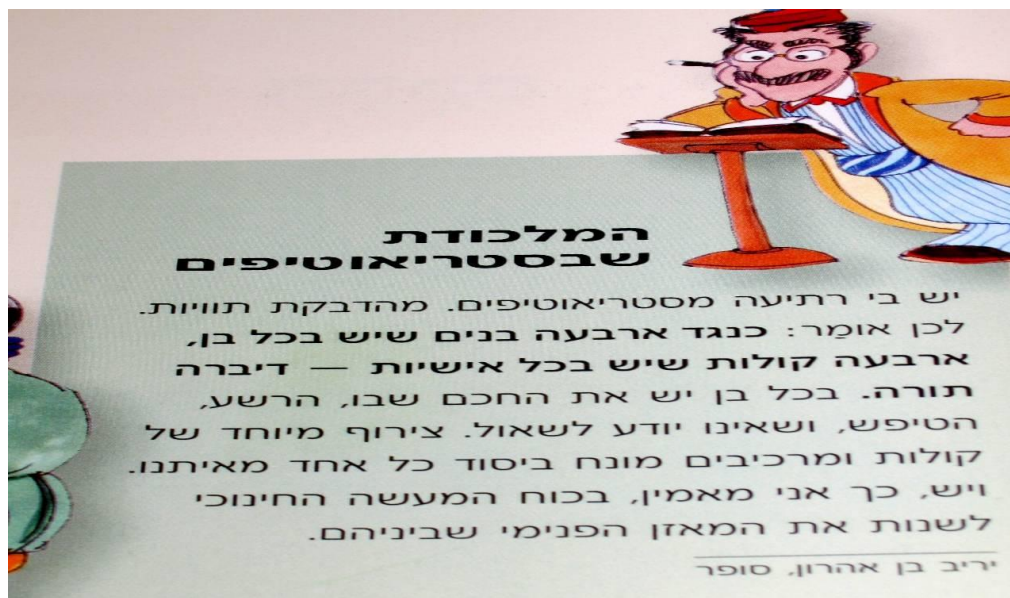
כל שהחינוך רשאי לנסות הוא: להפגיש את הנוער עם ערכים בלתי מחייבים, מרובים ומגוונים ככל האפשר, כדי שמתוך הכרתם, הבנתם ושיקולם יוכל למצוא את דרכו לפי ראות עיניו ועל אחריותו.

אולם דרך זו של חינוך ניטרלי היא מסוכנת, וספקות רבים מתעוררים לגביה.

1. חינוך ניטרלי כזה אפשרי רק בתנאי שהחניכים יהיו בעלי בגרות אינטלקטואלית ואמוציונאלית מספקת. לכן איננו מתאים לגיל הצעיר. ייתכן ולגבי גיל ההתבגרות יש לדרך זו ערך מעורר ומחנך. אך ילדים זקוקים לביטחון פנימי, וזה לא ייווצר אלא על יסוד מערכת ערכים מוסכמת ובלתי מעורערת. אם החינוך הסדיר, הניתן במשפחה ובבית הספר, אינו מעז להעניק לילדים מערכת ערכים קבועה, יחדרו לתוך החלל הריק שהשאיר בנפשות הצעירים, חסרי הבגרות והעצמאות השכלית, גורמי השפעה אחרים שיהיו פחות אחראיים וימלאו אותו בערכיהם הבלתי רצויים.

2. דווקא התקופה המודרנית, שבה נתערערה סמכותם של ערכי מסורת מקובלים הוכיחה את הסכנות הצפויות לדור נבוך וחסר נורמות קבועות... נתגלה במאבק בין המדינות הדמוקרטיות-הליברליות הנבוכות לבין המדינות הטוטליטריות, המאוחדות והמלוכדות ע"י מסכת ערכים מגובשת, מה רב כוחם של ערכים ואידיאלים משותפים כגורם מכריע לליכודה הפנימי של החברה ולהפעלת כל אבריה במאמץ משותף. כך הסתבר לדורנו, כי שום חברה אינה יכולה להרשות לעצמה בתנאים המודרניים ויתור על חינוך לערכים מחייבים.

(מתוך הרצאה בכנס לבעיות הילד והנוער לזכר הנרייטה סאלד, ירושלים, פברואר 1961)

בית המדרש פותח בהשראת ספר ההלכה: "החילוף הזה - הלכה ישראלית" האו"רית fe מ'fe ק'קה

© עמותת "דרך כפר - יוזמות חינוך ימין אורד"

להנחיה ולהעמקה בתפיסת חינוך 'דרך כפר': www.derechkfar.org.il

